

ĐỀ DẪN HỘI NGHỊ TẬP HUẤN

“ Cách tiếp cận quyền con người trong bảo vệ môi trường”

- Kính thưa Ngài Jake Brunner, đại diện Tổ chức Bảo tồn thiên nhiên quốc tế tại VN và Bà Patricia Parkinson, đại diện Tổ chức Luật phát triển quốc tế!

- Kính thưa các vị khách quý và các quý vị đại biểu!

Trước hết, thay mặt Viện NC quyền con người thuộc Học viện CT- HC Hồ Chí Minh. tôi nhiệt liệt chào mừng các vị khách quý và các quý vị đại biểu từ các quan giáo dục, đào tạo, tuyên truyền, các đoàn thể xã hội, các cơ quan tài nguyên, môi trường ở Trung ương, học viện và các tỉnh thành đến tham dự cuộc Hội nghị tập huấn “ Cách tiếp cận quyền con người trong bảo vệ môi trường”. Nhân dịp này tôi xin cảm ơn đại diện Tổ chức bảo tồn thiên nhiên quốc tế, Tổ chức Luật phát triển quốc tế đã tài trợ dự án và cuộc Hội thảo này .

Kính thưa các quý vị đại biểu!

Môi trường tự nhiên là điều kiện và phương tiện hoạt động sống của con người. Môi trường liên quan chặt chẽ và ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng cuộc sống và sức khỏe, đến quyền sinh tồn và quyền phát triển của con người. Mối quan hệ tương tác chặt chẽ giữa môi trường, sức khỏe và quyền con người là rất rõ ràng. Sự suy thoái, ô nhiễm, thảm họa môi trường gây tác hại lớn đến phát triển kinh tế - xã hội, sức khỏe thể chất và tinh thần và mức độ hưởng thụ các quyền con người. Do đó, bảo vệ môi trường là một bộ phận cấu thành của quá trình phát triển và là một trong 3 cột trụ của phát triển bền vững. Sự phát triển bền vững của đất nước, chất lượng cuộc sống, sức khỏe của dân cư và an ninh quốc gia chỉ có thể được bảo đảm trong điều kiện bảo tồn và gìn giữ được tình trạng môi trường trong sạch. Sống trong môi trường trong lành được coi là

một quyền con người cơ bản. Sự ô nhiễm, suy thoái, phá huỷ môi trường không chỉ gây tổn thất cho phát triển kinh tế, có thể phá huỷ thành tựu tăng trưởng kinh tế, dẫn tới sự gia tăng nghèo đói, sự phân hoá và bất bình đẳng xã hội, mà còn gây ra nhiều bệnh tật nguy hiểm, làm tổn hại sức khoẻ, đe dọa sinh mệnh của nhiều triệu con người, ảnh hưởng xấu đến an ninh con người và xã hội.

Cơ sở pháp lý của quyền được sống trong môi trường trong lành đã có từ lâu trong nhiều văn kiện, công ước, hiệp ước quốc tế: Tuyên ngôn thế giới về nhân quyền năm 1948, Nghị quyết của đại hội đồng LHQ năm 1962: “ Sự phát triển kinh tế và bảo vệ thiên nhiên”, các Công ước quốc tế về các quyền chính trị, dân sự, kinh tế, văn hoá và xã hội năm 1966, Tuyên bố Xtóc khôm về các vấn đề môi trường năm 1972, Tuyên ngôn Rio d’Janeiro về môi trường và phát triển năm 1992, Tuyên bố Johannesburg năm 2002 về phát triển bền vững... Tư tưởng cốt lõi của phát triển bền vững là sự kết hợp chặt chẽ, hợp lý, hài hòa giữa 3 mặt của sự phát triển: phát triển kinh tế, phát triển xã hội và bảo vệ môi trường. Tiêu chí để đánh giá sự phát triển bền vững là sự tăng trưởng kinh tế ổn định, thực hiện tốt công bằng và tiến bộ xã hội, sử dụng hợp lý tài nguyên thiên nhiên và bảo vệ, nâng cao chất lượng môi trường sống.

Quan điểm về bảo vệ môi trường và phát triển bền vững đã được Đảng và Nhà nước ta khẳng định và đề cập sớm trong Kế hoạch quốc gia về môi trường và phát triển bền vững 1991-2000, trong Luật Bảo vệ môi trường năm 1993 sau được sửa đổi, bổ sung năm 2005, Nghị định 26/CP, Chỉ thị 36 ngày 25/6/1998 của Bộ Chính trị khoá VIII, Nghị quyết số 41 của Bộ Chính trị khoá IX (ngày 15/11/2004), Định hướng chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam (2006), Chiến lược bảo vệ môi trường quốc gia đến 2010 và định hướng đến năm 2020 ... Phát triển bền vững từ lâu đã trở thành đường lối, quan điểm nhất quán của Đảng và chính sách của Nhà nước ta .

Coi phát triển bền vững là nhu cầu cấp bách và xu thế tất yếu, Đảng nhấn mạnh một số quan điểm quan trọng nhất trong vấn đề bảo vệ môi trường sau đây:

- Bảo vệ môi trường là **vấn đề sống còn của nhân loại, là nhân tố bảo đảm sức khoẻ và chất lượng cuộc sống của nhân dân, góp phần quan trọng vào việc phát triển kinh tế - xã hội, ổn định chính trị, an ninh quốc phòng** và thúc đẩy hội nhập kinh tế quốc tế.

- Bảo vệ môi trường vừa là **mục tiêu, vừa là một trong những nội dung cơ bản của phát triển bền vững**. Khắc phục tư tưởng chỉ coi trọng phát triển kinh tế - xã hội, coi nhẹ bảo vệ môi trường.

- **Bảo vệ môi trường vừa là quyền lợi và nghĩa vụ của mọi tổ chức, mọi gia đình và của mỗi người...**

- **Bảo vệ môi trường là nhiệm vụ vừa phức tạp, vừa cấp bách, có tính đa ngành và liên vùng cao...** cần có sự lãnh đạo, chỉ đạo chặt chẽ của các cấp uỷ Đảng, sự quản lý của nhà nước, **sự tham gia tích cực của mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân.**

Thực hiện nghị quyết của Bộ Chính trị, Luật bảo vệ môi trường năm 2005, nhận thức của cán bộ và nhân dân về bảo vệ môi trường đã được nâng cao hơn. Hệ thống luật pháp, chính sách, thể chế bảo vệ môi trường đang tiếp tục xây dựng và hoàn thiện... Tuy nhiên, trên thực tế, các giải pháp đề ra chưa đạt được hiệu quả mong đợi, môi trường nước ta vẫn tiếp tục bị xuống cấp nhanh, với mức độ nghiêm trọng đáng báo động, công tác bảo vệ môi trường đang đứng trước những thách thức gay gắt. Quyền được sống trong môi trường trong lành của nhân dân bị xâm hại ở nhiều nơi, nhiều lúc, có nơi ở mức độ nghiêm trọng. tác động tiêu cực đến đời sống của một bộ phận nhân dân và gây tác hại lâu dài đến sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Nguyên nhân của tình trạng nói trên là những yếu kém, khuyết điểm trong công tác bảo vệ môi trường: 1/ Chưa có nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường, vẫn còn quan điểm chỉ chú trọng phát triển kinh tế, không chú ý đến môi trường. 2/ Công tác quản lý Nhà nước về bảo vệ môi trường còn nhiều yếu kém, pháp luật về bảo vệ Môi trường chưa hoàn thiện. 3/ Nguồn lực đầu tư bảo vệ môi trường còn nhỏ bé, giàn trải, chưa hợp lý. 4/ Việc thi hành pháp luật bảo vệ môi trường chưa nghiêm, chế tài chưa phù hợp...

Để khắc phục những yếu kém nói trên, **trước hết** cần tăng cường hơn nữa công tác giáo dục rộng rãi, liên tục có hệ thống về Luật bảo vệ môi trường, tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường trong toàn bộ hệ thống giáo dục quốc dân, đối với mọi người dân, đặc biệt là các cán bộ lãnh đạo, quản lý của Đảng, nhà nước các cấp, các ngành. Không có nhận thức đúng thì không có chính sách đúng, không thể tổ chức thực hiện có hiệu quả các giải pháp đề ra.

Kính thưa các quý vị đại biểu!

Để bảo vệ tốt hơn môi trường sống của người dân Việt Nam, bảo đảm tốt hơn quyền sống trong môi trường trong lành của họ cùng với các quyền con người khác trong khuôn khổ của quan niệm chiến lược phát triển bền vững, được phép của Giám đốc Học viện, từ cuối năm 2009, Viện NC quyền con người phối hợp với Tổ chức bảo tồn thiên nhiên quốc tế tại Việt Nam, IDLO triển khai thí điểm dự án : “ Lồng ghép vấn đề quyền con người và quyền Môi trường vào chương trình đào tạo cho cán bộ lãnh đạo và quản lý tại Việt Nam - hướng tiếp cận dựa trên cơ sở quyền trong bảo vệ môi trường”.

Mục tiêu của dự án là xây dựng tập tài liệu tập huấn về bảo vệ môi trường dựa trên cách tiếp cận quyền con người dành cho đội ngũ cán bộ lãnh đạo và quản lý tại Việt Nam **nhằm nâng cao nhận thức và năng lực lãnh đạo, quản lý của họ trong lĩnh vực bảo vệ môi trường**. Nội dung của tập tài liệu tập trung vào những 5 vấn đề then chốt trong việc bảo vệ môi trường như:

- Sự cần thiết bảo vệ Môi trường và phát triển bền vững ở Việt Nam,
- Mối quan hệ giữa bảo vệ môi trường và quyền con người,
- Pháp luật quốc tế và pháp luật Việt Nam về bảo vệ môi trường,
- Vai trò của các tổ chức xã hội dân sự và sự tham gia của dân chúng trong việc giám sát, bảo vệ môi trường.

- Cơ chế bảo đảm quyền tiếp cận thông tin, quyền khiếu nại, tố cáo, quyền bồi thường thiệt hại về môi trường.

Bảo đảm các quyền con người và bảo vệ môi trường là quan điểm, chủ trương nhất quán của Đảng và Nhà nước ta. Song việc gắn kết, lồng ghép vấn đề QCN và môi trường hay tiếp cận bảo vệ môi trường dựa trên quyền con người là vấn đề mới mẻ trên thế giới và ở nước ta. Việc soạn thảo tập tài liệu này do một số chuyên gia trong nước tiến hành (Viện NC Quyền con người và Đại học quốc gia Hà Nội). Sau một thời gian nỗ lực phấn đấu, bản thảo của tập tài liệu đã hoàn thành, gồm 5 mô đun hay 5 chuyên đề. Đây là bản thảo lần thứ nhất, hoàn thành trong thời gian ngắn nên không tránh khỏi các khiếm khuyết cả về nội dung và hình thức.

Để hoàn thiện tập tài liệu chuyên đề này cả về nội dung và hình thức, Viện NC quyền con người tổ chức hai cuộc hội nghị tập huấn để thu thập các ý kiến đóng góp của những người làm công tác giảng dạy và thực tiễn liên quan đến bảo vệ môi trường ở Trung ương và địa phương (ngày 19 và 20/4 tại Hà Nội và 22/4 tại Hải Phòng). Chúng tôi mong muốn các đồng chí xuất phát từ yêu cầu thực tiễn công tác của mình và thực tế địa bàn công tác của mình, góp ý kiến với chúng tôi về một số vấn đề sau:

- Nội dung của tập tài liệu, của từng chuyên đề **có cần thiết và giúp ích** cho công việc của các đồng chí hay không?

- Những nội dung nào **cần nhấn mạnh, cần bổ sung** vào chương trình tập huấn, các chuyên đề ?

- **Bố cục và hình thức của các chuyên đề đã hợp lý và phù hợp** với nội dung và đối tượng tập huấn hay không?

- Sự thiết kế bài giảng, thảo luận kinh nghiệm và các trường hợp điển hình, phương pháp trình bày các chuyên đề **cần bổ khuyết và hoàn thiện hơn** ở những điểm cụ thể nào?

Sự tham gia thảo luận và đóng góp ý kiến của các đồng chí là căn cứ giúp đỡ chúng tôi rất nhiều trong việc sửa chữa và biên tập lại tài liệu cho phù hợp với các đối tượng và yêu cầu thực tiễn lãnh đạo và quản lý bảo vệ môi trường ở Trung ương và địa phương..

Với mục đích đó, tôi tuyên bố khai mạc Hội nghị và chúc Hội nghị thành công tốt đẹp.

Chúc sức khỏe và hạnh phúc tất cả các vị khách quý và các vị đại biểu, các bạn đồng nghiệp.

Xin trân trọng cảm ơn./.

